

НАУКОВІ ПРІОРИТЕТИ БАЯННО-АКОРДЕОННОГО МИСТЕЦТВА в контексті української академічної школи гри на народних інструментах

Постановка проблеми. Народно-інструментальне мистецтво України активно крокує в ногу з часом, і, відповідно модернізується в інструментальному й освітньому напрямках, що сприяє академізації народних інструментів та їх утвердженню в соціокультурному просторі держави. Як зазначають дослідники, свого часу розвиток академічного народно-інструментального мистецтва в Україні був «започаткований на єдиній методологічній основі, розробленій професором М. Гелісом» [8, с. 3], що потужно вплинуло на регіональні виконавські школи народно-інструментального мистецтва (зокрема, такі, як Львівська, Одеська, Донецька, Харківська), котрі інституалізувались у 50-х роках минулого століття. Їх різновекторі напрацювання утверджують статус Української академічної школи гри на народних інструментах. Мета, котрої намагаються досягти провідні фахівці цих регіонів — це вивчення: українського автентичного народного інструментарію; становлення, розвитку та пропаганди його академічних різновидів; його функціонування та культуротворчої ролі в сучасній Україні, а також підготовка фахівців у галузі баянно-акордеонного мистецтва.

Важлива роль наукового осмислення та обґрунтування вагомості й значення різновекторних сторін народно-інструментального мистецтва: виконавства, педагогіки, навчально-репертуарного забезпечення, компонування оригінальної літератури для народних інструментів сучасними композиторами України тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Українській баянній школі присвячені *фундаментальні праці* М. Давидова [8], Д. Кужелева, А. Семешка, А. Сташевського, Є. Іванова, Л. Понікарової, І. Єргієва, М. Булди, М. Черепанина та інших. *Водночас питання методичного забезпечення розглядають баяністи-практики* І. Алексеев, В. Бесфамільнов, В. Власов, В. Воеводін, М. Коцюба, Е. Мантулев, О. Міщенко, М. Оберюхтін, М. Різоль, В. Самітов, П. Серотюк, А. Черноіваненко, І. Яшкевич та ін.; *репертуарний доробок становлять композиції* А. Батршина, А. Білошицького, В. Власова, А. Гайдєнка, В. Дикусарова, В. Зубицького, Б. Мирончука, К. Мяскова, А. Нижника, Я. Олексіва, В. Подгорного, М. Різоль, В. Рунчака, Л. Самодаєвої, А. Сташевського, К. Цепколенко, М. Чайкіна, Ю. Шамо, Г. Шендерьова, Є. Юцевича, І. Яшкевича та ін.; *низку особистостей та колективів висвітлює довідниково-енциклопедична література: це книги* А. Басурманова [3], А. Мірека, А. Семешка [21], М. Імханицького, А. Сташевського [23], А. Душного та Б. Пища [10]. Актуальні питання баянно-акордеонного мистецтва в контексті національної школи гри на народних інструментах висвітлює низка науково-практичних конференцій, проведених на базі кафедри народних інструментів НМАУ ім. П. Чайковського¹, в Луганську², у Кіровограді³, у Львові⁴, в Дрогобичі⁵, у Рівному⁶, а також в Івано-Франківську, Харкові, Ялті та в Одесі.

Мета статті полягає у аналізі наукового потенціалу Української академічної

¹ Перша Всесоюзна конференція викладачів музичних училищ (1963), Всеукраїнські конференції викладачів музичних вузів та училищ (1978–1984), дві Всесоюзні міжвузівські конференції «Музичні інструменти народів СРСР» (1976, 1982), дві Всеукраїнські науково-практичні конференції «Актуальні напрямки розвитку академічного народно-інструментального мистецтва» (1995, 1998) й третя міжнародна (2003) науково-практична конференція «Академічне народно-інструментальне мистецтво України ХХ–ХХІ століть» (присвячену 100-річчю від дня народження М. Геліса), Всеукраїнська науково-теоретична конференція «Академічне мистецтво оркестрів народних інструментів і капел бандуристів спеціальних музичних вузів України» (2005), «Проблеми історії й теорії академічного народно-інструментального виконавства», присвячену 80-річчю від дня народження В. Давидова (2010) та ін.

школи гри на народних інструментах, а саме: баяні-акордеоні, що зосереджений у низці кандидатських та двох докторських дисертаціях і датується періодом від другої половини ХХ до першої декади ХХІ століття.

Викладення основного матеріалу дослідження. Наукові студії дослідження національної школи баянно-акордеонного мистецтва беруть свій початок з другої половини ХХ-го століття. Науково-методологічна база формування виконавської майстерності баяніста-акордеоніста започаткована у 1950-х — адже саме у 1953 році І. Алексеев захищає першу в тодішньому СРСР кандидатську дисертацію «Викладання гри на баяні», в якій вперше висвітлюються вагомі питання походження і розвитку баяна, основних принципів навчання, організації роботи педагога в класі гри на баяні, а також подано аплікатуру подвійних нот із використанням великого пальця, започатковану М. Різозем [1; 8, с. 193].

Подальші наукові пошуки сягають 1970-х, коли М. Давидов на основі свого власного досвіду, а також репертуару того часу, науково обґрунтовує власне кандидатське дослідження «Теоретичні основи перекладання інструментальних творів для баяна» (1974), де викладає цілу методику перекладу різноманітної літератури для баяна, яка на сьогодні є вагомим напрацюванням означеного спрямування [8, с. 202–203]. Аплікатурні принципи виконання на баяні, зокрема — п'ятипальцева система гри, детально обґрунтовані у дисертації Ю. Ястребова «Сучасні принципи баянної аплікатури» (1976) [8, с. 218].

У другій половині 1980-х Ю. Бай розкриває основні принципи виконавської техніки баяніста у кандидатській дисертації «Теоретичні основи удосконалення внутрішньої структури музично-ігрових рухів баяніста» (1986) [8, с. 194–195]. Розвиток здібностей учнів у класі баяна науково осмислено Г. Шаховим у праці «Теоретичні основи викладання транспонування на баяні» (1989) [8, с. 217–218].

Маргінальним етапом еволюції наукового осмислення баянної педагогіки та виконавства стала перша в історії означеного феномену докторська дисертація академіка М. Давидова «Теоретичні основи формування виконавської майстерності баяніста» (1991). Науковець покладається на педагогічний талант і досвід викладача, який, засвоївши подану методику, повинен творчо розвивати дидактичну послідовність поступового технічного і художнього ускладнення навчального матеріалу і завдань для удосконалення виконавської майстерності студента, з урахуванням його індивідуальних даних та темпів розвитку в напрямку визначеної мети [8, с. 189–190].

Дослідження відносин творчого тандему викладача та студента детально висвітлюється у дисертації В. Самітова «Творча спрямованість процесу сумісної діяльності викладача та студента як умова становлення особистісних якостей музиканта-виконавця (на індивідуальних заняттях у класі спеціального інструмента)» (1992) [8, с. 214–215]. Один із варіантів конструкції електробаяна, в основі якого лежить не вільно коливаючий язичок, а прикріплення електричних перетворювачів безпосередньо до язичка на голосовій планці, актуально доведено в дослідженні В. Шарова «Розширення музично-виражальних можливостей баяна в його електронній модифікації» (1992) [8, с. 217].

Вперше зробив спробу зібрати, обґрунтувати й систематизувати матеріал з історії українського академічного баянно-акордеонного виконавства Є. Іванов. Цей факт послужив основою для написання кандидатської дисертації «Академічне баянно-акордеонне мистецтво на Україні (історичний аспект)», у котрій дослідник прийшов до висновку щодо того, що «Українське академічне баянно-акордеонне мистецтво досягло такого рівня, що має власну наукову школу» (1995) [8, с. 205–206].

² «Актуальні питання баянно-акордеонного виконавства та педагогіки в мистецьких навчальних закладах» (2005–2010 рр.).

³ «Академічне народно-інструментальне мистецтво України: проблеми збереження та розвитку в сучасній соціокультурі» (2008, 2009).

⁴ «Академічне народно-інструментальне мистецтво та вокальні школи Львівщини» (2005).

⁵ «Львівська баянна школа та її видатні представники» (2005, 2006), «Творчість композиторів України для народних інструментів» (2006–2014 рр.), «Народно-інструментальне мистецтво на зламі ХХ–ХХІ століть» (2007–2014 рр.).

⁶ «Сучасні тенденції розвитку народно-інструментального виконавства в Україні».

Основні закономірності, тенденції й напрямки процесу поетапного формування індивідуального стилю виконавської діяльності музиканта-інструменталіста повноцінно висвітлює дисертаційне дослідження Є. Йоркіної «Психолого-педагогічні умови формування індивідуального стилю виконавської діяльності музиканта-інструменталіста» (1996) [8, с. 206].

У дослідженні Р. Безуглої «Баянне мистецтво в музичній культурі України (друга половина ХХ ст.)» (2002) опрацьовано типологію інфраструктур соціокультурного функціонування українського баянного мистецтва, у межах яких змінюється «культурний образ» інструмента, його технічні характеристики, музичний репертуар та принципи комунікативних ігор зі слухачем [4]. На основі розкриття сутності, природи, характерних особливостей та соціальної функції автор доводить вагомість функціонування баянного мистецтва в музичній культурі України.

Праця А. Черноіваненко «Фактура у визначенні виражальних властивостей баянної музики» (2002) присвячена дослідженню академічного баянного мистецтва в аспекті спеціального баянної речовості музичної фактури, що віддзеркалює тембральність мислення музики ХХ століття, пов'язаного з фактурною унікальністю інструментів та голосів. Автор вперше уніфікує поняття «академічна універсальність» та «нова універсальність», розглядає баянну «експансію у джазі» як творчий прецедент для композиторів та виконавців. «Виконавська активність баяніста постає у єдності володіння витонченою музично-фактурною технікою та фактурою акторського тіла, міміки, жести, що створює унікальну фігуру інструментального театру ХХ століття» [25, с. 17].

Дисертація А. Сташевського «Баянне мистецтво України: тенденції розвитку оригінальної музики та індивідуальне втілення жанрово-стильового аспекту у творчості Володимира Рунчака» (2004) присвячена вивченню закономірностей розвитку вітчизняного оригінального репертуару для баяна. Вперше в українському музикознавстві дана ланка стає предметом спеціального дослідження в аспекті комплексного аналізу його еволюційного процесу; тут вперше здійснено загальнотеоретичний і жанрово-стильовий аналіз баянної творчості композитора Володимира Рунчака. Водночас науковець подає концепцію періодизації еволюційних етапів вітчизняної літератури для баяна, висвітлює основні тенденції розвитку провідних жанрів української баянної музики сучасної доби [22].

Науково-дослідна робота Д. Кужелева скомпонована у дисертаційному дослідженні «Художні тенденції розвитку академічного баянного виконавства у другій половині ХХ століття» (2002) [16]. Науковець розглядає академічне баянне виконавство другої половини ХХ століття у світлі загально-мистецьких та культурологічних процесів в Україні, в Росії та в інших країнах, висвітлює художні тенденції розвитку академічного баянного виконавства означеного періоду, докладно аналізує виконавську майстерність баяністів із художньо-стильових та естетичних позицій. Автор висвітлює творчі постаті провідних виконавців, аналізує широке коло інтерпретацій баянних перекладень та оригінальних композицій різних років.

Дисертація А. Гончарова «Неофольклоризм у творчості В. Зубицького (баянний аспект)» (2005) спрямована на акумулювання розвитку неофольклористичних тенденцій у творчості українських композиторів. Автор, паралельно біографічним даним та огляду творчості, на прикладах творів для баяна митця, здійснює поглиблений аналіз музично-теоретичної системи композитора, творчість якого відкрила нову грань музичної естетики у баянному мистецтві, адаптуючи до «нової» музики виконавців-народників, розкриваючи роль творчої особистості В. Зубицького в системах «композитор-фольклор» та «традиція і новаторство» в площині розвитку неофольклористичного стильового руху в Україні [7, с. 16].

Процес еволюції виконавської техніки в українській баянній школі, що проходив у тісному взаємозв'язку зі становленням виконавства, репертуару, методики та з вдосконаленням конструкції інструмента, науково осмислено у дисертації Вл. Князева «Еволюція виконавської техніки в українській баянній школі (друга половина ХХ століття)» (2005) [15]. Водночас автор звертається до аналізу артистично-театральних засад виконавського мистецтва баяністів, що набуває особливого значення з поглибленням змістовності оригінальних композицій, зростанням образного навантаження

в сучасному мистецтві та збільшенням частки творів синтетичних музичних жанрів у репертуарі.

У дослідженні С. Калмикова «Баянний ансамблево-оркестровий інструменталізм в історичній стильовій проекції» (2005) вперше проведено спостереження художнього буття акордеонного-баянного оркестру в контексті нової оркестральної значущості духового оркестру, ансамблів органу з духовими, струнними, фортепіано та ін., яке виводить на визначення його тембральної специфіки як «різновиду монотембральної симфонічної» якості [13, с. 11].

«Український модерн-баян» як мистецтво баянної гри, що сформувалося в паралеллях вітчизняної та зарубіжної творчості й апробоване видатними митцями, детально висвітлює дисертаційне дослідження І. Єргієва «Український “модерн-баян” як феномен світового мистецтва» (2006). Як пише автор дослідження, «Концепція мистецтва “модерн-баяна” як вітчизняної версії акордеонної гри професійних митців другої половини ХХ століття полягає в єдності виконавсько-композиторської ініціативи у створенні оригінальних композицій для баяна як “музики для слухання” з включенням тембрально-сонорних ефектів у функції конкретно-графічних показників, носіїв архетипових смислів музики поставангардного мистецтва» [11, с. 18].

С. Карасем вперше закладено теоретичне підґрунтя для розуміння виконавсько-стильових принципів баянної інтерпретації музики бароко у дисертації «Інтерпретація музики бароко на баяні (теоретико-виконавський аспект)» (2006) [14]. У роботі здійснено всесторонній огляд феномену музично-барокового стилю з позицій виконавських баянних інтерпретацій, його основних стильових особливостей — фактури, ладогармонічної організації, тематизму, методів розвитку матеріалу та фундаментальних формотворчих засад. Запропонована автором методика комплексного виконавського дослідження барокових композицій, що ґрунтується на аналізі виконавських інтерпретацій видатних піаністів та органістів сучасності, може стати перспективною не лише для баяністів, але й для виконавців на інших академічних інструментах [14, с. 17].

Визначання наукових категорій — професійне становлення, філармонійна спеціалізація, академізація — які акумулюють еволюційні процеси стильових напрямків естрадно-джазової музики в акордеонно-баянному мистецтві України впродовж виокремлених етапів і стадій професійного розвитку, акумулює у дисертації «Естрадно-джазова музика в акордеонно-баянному мистецтві України другої половини ХХ — початку ХХІ століття: композиторська творчість і виконавство» (2007) М. Булда [5]. Науковцем розглядаються питання, які охоплюють проблеми динаміки розвитку репертуару, міжнародних конкурсів і фестивалів, модернізації музичної мови, стильових засад творчості В. Власова, специфіки відтворення естрадно-джазових прийомів гри, художньо-мистецьких аспектів інтерпретації. Прогресивні досягнення провідних українських і зарубіжних музикантів віддзеркалюють загальну тенденцію зростання творчого потенціалу, збагачення арсеналу музично-інтонаційних та артистично-театральних засобів мистецького впливу і засвідчують цілковиту природність функціонування естрадно-джазової музики в сучасному акордеонно-баянному виконавстві [5, с. 19].

Автор дисертації «Академічне народно-інструментальне ансамблеве мистецтво України ХХ ст.: історико-виконавський аспект» (2007) [19] Л. Пасічник у своїй роботі проводить комплексний аналіз процесу розвитку і класифікації різновидів академічного ансамблю народних інструментів України періоду ХХ століття. У праці аналізується процес удосконалення народного інструментарію, досліджується композиторська творчість, підкреслене значення професіоналізації освіти музиканта-народника, формування української педагогіки, методології та теорії виконавства на удосконаленнях народних інструментах у становленні ансамблю народних інструментів в академічному музичному мистецтві [19, с. 16].

Творчість В. Зубицького як значний етап в оновленні баянного репертуару, що відкриває нові шляхи розвитку баянного мистецтва, уніфіковано у дослідженні Г. Голяки «Творчість Володимира Зубицького в контексті розвитку сучасного баянного репертуару» (2008). Автор подає теоретичне узагальнення проблеми репертуару, виявлення функції репертуару в системі музичної комунікації й на матеріалі низки баян-

них творів для баяна соло та збірок для початківців виявляє новації композиторського письма В. Зубицького [6].

Теоретичні засади для розуміння принципів і факторів функціонування артикуляції в музичному творі подаються у дослідженні В. Дорохіним «Принципи і фактори артикуляції в виконанні на баяні» (2010). Автор вводить поняття: «артикуляційна модель» та «артикуляційний результат», які розглядаються в системі «артикуляційна модель — артикулювання — артикуляційний результат»; паралельно увага активізується на визначенні музичного артикулювання в системі музичного інтонування [9, с. 18].

Дисертація В. Салія «Методика роботи над музичним образом у процесі навчання підлітків гри на баяні (акордеоні)» (2010) [20] присвячена поетапній методиці роботи над музичним образом, що ґрунтується на інтегративному підході та передбачає використання інноваційних форм «уроків-образів» на основі художньої драматургії при виконанні музичних творів учнями-баяністами підліткового віку.

А. Шаміговим у дослідженні «Особливості опосередкування фольклору в оригінальній музиці українських композиторів для баяна соло (фольклорний неоромантизм, неофольклоризм, нова фольклорна хвиля)» (2011) опрацьовано специфіку вияву характерних ознак і принципів фольклорного мислення в баянних композиціях українських митців, з огляду на їхню стилістику та специфіку синтезу національно-фольклорних традицій, а також риси європейського професійного мистецтва, які подані крізь призму творчої індивідуальності (формотворення, жанрові пріоритети, ужиткове призначення) [27].

Я. Олексів у дисертації «Рецепція жанрів сюїти і партити в українській баянній музиці другої половини ХХ століття» (2011) [18] здійснив дослідження еволюції жанрів сюїти і партити в українському баянному мистецтві, зумовлене інтенсивним розвитком та значною чисельністю окреслених жанрів в українській музиці періоду другої половини ХХ століття. Автор окреслив основні тенденції розвитку української сюїти і партити для баяна, модифікацію їх генотипних ознак, охарактеризував функції названих жанрів у контексті стилєвих пошуків української композиторської школи на матеріалі баянних сюїт і партит, а також циклів мініатюр сюїтного типу. Водночас дослідник аналізує форми позиціонування в баянній творчості українських композиторів характерної тенденції музичного мистецтва ХХ століття — ретроспективного звернення до барокових жанрів, сюїти і партити зокрема, їхньої модифікації, способів комунікування пластів минулого і сучасного [18, с. 16].

Передумови та особливості розвитку професіоналізму української академічної школи народних інструментів уніфіковано у дисертаційному дослідженні В. Зайця «Науково-практична школа М. А. Давидова як феномен формування виконавської майстерності баяніста» (2012). Науковець вперше розглядає баянну науково-практичну школу М. А. Давидова в контексті розвитку академічного інструментального виконавства та її змістовну сторону, що розкриває як специфічні риси, так і складає цілісну технологічну систему виховання-навчання музиканта-виконавця [12].

І. Яценко науково обґрунтовують «Теоретичні основи позиційної аплікатури в баянному виконавстві» (2012); в цьому напрямку автор схиляється до раціонального підбору аплікатури, з усвідомленням розуміння специфіки її складових. У дослідженні виділяються п'ять періодів еволюції аплікатурної дисципліни: I період (30-ті роки ХІХ ст. — початок ХХ ст.) — емпіричний; II період (20-ті — 30-ті рр. ХХ ст.) — зародження аплікатурного чотирипальцевого принципу; III період (40-ві — 60-ті рр. ХХ ст.) — становлення аплікатурної системи, в основі якої лежав принцип використання чотирьох пальців; IV період (1970-ті — 1990-ті рр.) — науково-теоретичне та методичне осмислення проблематики баянної аплікатури, формування й теоретичне обґрунтування двох основних аплікатурних методів у баянному виконавстві — традиційного п'ятипальцевого та позиційного п'ятипальцевого; V період (з кінця 90-х рр. до сьогодні) — існування двох аплікатурних систем: непозиційної та позиційної [28, с. 13].

Питання баянних концертів українських композиторів висвітлює дисертація А. Нижника «Український баянний концерт: тенденції розвитку жанру» (2013). Інспірація означеного жанру, згідно визначенню автора, бере початок із 1950-х, розвивається у класично-романтичному стилі в 1950–1970-х; поліфонічний тип протезується

у творах 1980–2000-х (використання виборної клавіатури), сучасний виклад охоплює використання різних прийомів гри, а відтак — повного спектру виконавського потенціалу та сучасного інструмента [17].

Постать В. Власова є пріоритетною у дисертаційному дослідженні Ю. Чумака «Творчість Віктора Власова в контексті баянно-акордеонної музики України» (2014). Автором проведена лінія різновекторності творчої діяльності митця як концертного виконавця, педагога, автора методичних та музично-критичних праць, громадського діяча тощо. Водночас створено цілісну панораму творчого процесу і характерних рис творчого психотипу В. Власова як музичного діяча, — на підставі дослідження основних аспектів наукової проблематики, що знайшли відображення в працях українських мистецтвознавців; виокремлено ключові напрямки (педагогіка, методика, дидактика, публіцистика, редакторська робота, освіта, аранжування, музична публіцистика, організація концертного життя, участь у конкурсно-фестивальному русі, культурно-просвітницькі лекції, майстер-класи, створення відеоматеріалів та ін.), які своєю проекцією стають на композиторську творчість і стають домінуючими для подальшого наукового пошуку [25].

Історичною подією в історії баянно-акордеонного мистецтва України стала докторська дисертація А. Сташевського «Специфіка виражальних засобів в українській музиці для баяна (остання чверть ХХ — перше десятиріччя ХХІ ст.)» (2014), яка на сьогодні становить фундаментальне дослідження даного напрямку. Автором досліджено музичні виражальні засоби в баянному мистецтві та проведено характеристику української баянної музики 1940-х — початку 1970-х та останньої чверті ХХ — початку ХХІ століття в аспекті їхньої еволюції; показано парадигму інструментально-технічних прийомів і рішень в сучасній баянній музиці українських композиторів [24]. Науковцем розроблено типологічну концепцію оригінальних фактуро-формул сучасної баянної музики та запропоновано класифікацію специфічних інструментально-технічних прийомів та акустичних ефектів. В цій роботі проаналізовано особливості нотації баянної музики в творчості сучасних українських композиторів та систематизовано новітні форми й способи фіксації елементів звукового поля [24, с. 33].

Висновки. Отже, аналіз наукового осмислення української баянно-акордеонної школи дає можливість уніфікувати означений напрямок як унікальне явище в музичному виконавстві та в педагогіці, яке на зламі століть певнено класифікується як «Українська школа баянно-акордеонного мистецтва» з потужним науковим та педагогічним потенціалом, унікальною методологією, великим композиторським та виконавським потенціалом.

Література

1. *Алексеев И.* Методика преподавания игры на баяне [Текст] / И. Алексеев. — М. : Музыка, 1961. — 137 с.
2. *Бай Ю.* Теоретические основы совершенствования внутренней структуры музыкально-игровых движений баяниста [Текст] : автореф. дис. ... канд. искусствоведения : 17.00.02 / Гос. консерватория Литовской ССР. — Вильнюс, 1986. — 23 с.
3. *Басурманов А.* Баянное и аккордеонное искусство [Текст] / А. Басурманов. — М. : Кифара, 2003. — 540 с.
4. *Безугла Р.* Баянне мистецтво в музичній культурі України (друга половина ХХ століття) [Текст] : автореф. дис. ... канд. мистецтвознав. : 17.00.01 / Київ. нац. ун-т культури і мистец. — К., 2004. — 20 с.
5. *Булда М.* Естрадно-джазова музика в акордеонно-баянному мистецтві України другої половини ХХ — початку ХХІ століття : композиторська творчість і виконавство [Текст] : автореф. дис. ... канд. мистецтвознав. : 17.00.03 / Харк. держ. ун-т мистецтв ім. І. Котляревського. — Х., 2007. — 22 с.
6. *Голяка Г.* Творчість Володимира Зубицького в контексті розвитку сучасного баянного репертуару [Текст] : автореф. дис. ... канд. мистецтвознав. : 17.00.03 / Харк. держ. ун-т мистецтв ім. І. Котляревського. — Х., 2008. — 20 с.
7. *Гончаров А.* Неофольклористичні тенденції у баянній творчості В. Зубицького [Текст] : автореф. дис. ... канд. мистецтвознав. : 17.00.03 / НАН України. Ін-т мистецтвознав., фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського. — К., 2006. — 17 с.

8. *Давидов М.* Історія виконавства на народних інструментах (Українська академічна школа) [Текст] : підручник [для вищих та сер. муз. навч. закладів] / М. Давидов. — К. : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2010. — 592 с.
9. *Дорохін В.* Принципи та фактори артикуляції у виконанні на баяні [Текст] : автореф. дис. ... канд. мистецтвознав. : 17.00.03 / Нац. муз. акад. України ім. П. Чайковського. — К., 2010. — 19 с.
10. *Душний А.* Львівська школа баянно-акордеонного мистецтва [Текст] : довідник / А. Душний, Б. Пиц. — Дрогобич : Посвіт, 2010. — 216 с.
11. *Єргієв І.* Український «модерн-баян» як феномен світового мистецтва [Текст] : автореф. дис. ... канд. мистецтвознав. : 17.00.03 / Одес. держ. муз. акад. ім. А. Нежданової. — Одеса, 2006. — 18 с.
12. *Заєць В.* Науково-практична школа М. А. Давидова як феномен формування виконавської майстерності баяніста [Текст] : автореф. дис. ... канд. мистецтвознав. : 17.00.03 / НАН України, Ін-т мистецтвознав., фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського. — К., 2012. — 16 с.
13. *Калмиков С.* Баянний ансамблево-оркестровий інструменталізм в історичній стильовій проекції [Текст] : автореф. дис. ... канд. мистецтвознав. : 17.00.03 / Одес. держ. муз. акад. ім. А. Нежданової. — Одеса, 2005. — 16 с.
14. *Карась С.* Інтерпретація музики бароко на баяні (теоретико-виконавський аспект) [Текст] : автореф. дис. ... канд. мистецтвознав. : 17.00.03 / Львів. нац. муз. акад. ім. М. Лисенка. — Львів, 2006. — 20 с.
15. *Князев Вл.* Еволюція виконавської техніки в українській баянній школі (друга половина ХХ століття) [Текст] : автореф. дис. ... канд. мистецтвознав. : 17.00.03 / Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського. — К., 2005. — 21 с.
16. *Кужелев Д.* Художні тенденції розвитку академічного баяного виконавства у другій половині ХХ століття [Текст] : автореф. дис. ... канд. мистецтвознав. : 17.00.01 / Київ. нац. ун-т культури і мистец. — К., 2002. — 20 с.
17. *Нижник А.* Український баянний концерт: тенденції розвитку жанру [Текст] : автореф. дис. ... канд. мистецтвознав. : 17.00.03 / Львів. нац. муз. акад. ім. М. Лисенка. — Львів, 2013. — 18 с.
18. *Олексів Я.* Рецепції жанрів соїти і партити в українській баянній музиці другої половини ХХ століття [Текст] : автореф. дис. ... канд. мистецтвознав. : 17.00.03 / Львів. нац. муз. акад. ім. М. Лисенка. — Львів, 2011. — 20 с.
19. *Пасічняк Л.* Академічне народно-інструментальне ансамблеве мистецтво України ХХ ст. : історико-виконавський аспект [Текст] : автореф. дис. ... канд. мистецтвознав. : 17.00.03 / Львів. нац. муз. акад. ім. М. Лисенка. — Львів, 2007. — 17 с.
20. *Салій В.* Методика роботи над музичним образом у процесі навчання підлітків гри на баяні (акордеоні) [Текст] : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Нац. пед. ун-т ім. М. Драгоманова. — К., 2010. — 20 с.
21. *Семешко А.* Баянно-акордеонне мистецтво України на зламі ХХ–ХХІ століть [Текст] : довідник / А. Семешко. — Тернопіль : Навч. книга ; Богдан, 2009. — 244 с.
22. *Сташевський А.* Баянне мистецтво в Україні : тенденції розвитку оригінальної музики та індивідуальне втілення жанрово-стильового аспекту у творчості Володимира Рунчака [Текст] : автореф. дис. ... канд. мистецтвознав. : 17.00.03 / Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського. — К., 2004. — 20 с.
23. *Сташевський А.* Нариси з історії української музики для баяна [Текст] : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл. мистецтв і освіти] / А. Сташевський. — Луганськ : Поліграфресурс, 2006. — 152 с.
24. *Сташевський А.* Специфіка виражальних засобів в українській музиці для баяна (остання чверть ХХ — перше десятиріччя ХХІ ст.) [Текст] : автореф. дис. ... д-ра мистецтвознав. : 17.00.03 / Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського. — К., 2014. — 36 с.
25. *Чернованенко А.* Фактура у виявленні виражальних властивостей баянної музики [Текст] : автореф. дис. ... канд. мистецтвознав. : 17.00.03 / Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського. — К., 2001. — 20 с.
26. *Чумак Ю.* Творчість Віктора Власова в контексті баянно-акордеонної музики України [Текст] : автореф. дис. ... канд. мистецтвознав. : 17.00.03 / Одес. нац. муз. акад. ім. А. Нежданової. — Одеса, 2014. — 19 с.
27. *Шамігов А.* Особливості опосередкування фольклору в оригінальній музиці українських композиторів для баяна соло (фольклорний неоромантизм, неофольклоризм, нова фольклорна хвиля) [Текст] : автореф. дис. ... канд. мистецтвознав. : 26.00.01 / Київ. нац. ун-т культури і мистец. — К., 2011. — 16 с.

28. Яценко І. Теоретичні основи позиційної аплікатури в баянному виконавстві [Текст] : автореф. дис. ... канд. мистецтвознав. : 17.00.03 / Харк. нац. ун-т мистец. ім. І. Котляревського. — Х., 2012. — 17 с.

Анотація. Душний А. Наукові пріоритети баянно-акордеонного мистецтва в контексті української академічної школи гри на народних інструментах. Стаття присвячена дослідженню формування наукового потенціалу баяністів-акордеоністів України на основі кількох кандидатських (І. Алексеев, Ю. Бай, Р. Безугла, М. Булда, Г. Голяка, А. Гончаров, В. Дорохін, С. Карась, А. Нижник, Л. Пасичняк, А. Черноіваненко та ін.) та двох докторських (М. Давидов, А. Сташевський) дисертацій, започаткованого у другій половині ХХ століття. Нами проведено хронологічну уніфікацію феномену, що послужило утвердженням баяна-акордеона як академічних інструментів. Праці розкривають різні аспекти діяльності (творчість, виконавство, персоналії, педагогічний компонент, методика та методологію, тощо). Дана різновекторність сприяла уніфікації поняття «українська академічна школа гри на народних інструментах» а науковий арсенал, скомпонований навколо теорії формування виконавської майстерності баяніста (акордеоніста) М. Давидова, не має аналогів у вітчизняній та зарубіжній музичній літературі і є новим словом у музичній педагогіці.

Ключові слова: баян, акордеон, народні інструменти, дисертаційне дослідження, наука.

Аннотация. Душний А. Научные приоритеты баянно-акордеонного искусства в контексте украинской академической школы игры на народных инструментах. Статья посвящена исследованию формирования научного потенциала баянистов-акордеонистов Украины на основе нескольких кандидатских (И. Алексеев, Ю. Бай, Р. Безугла, М. Булда, Г. Голяка, А. Гончаров, В. Дорохин, С. Карась, А. Нижник, Л. Пасичняк, А. Черноиваненко и др.) и двух докторских (Н. Давыдов, А. Сташевский) диссертаций, сформированному во второй половине ХХ века. В статье проведена хронологическая унификация феномена, что послужило утверждением баяна-акордеона как академических инструментов. В указанных трудах раскрываются различные аспекты деятельности (творчество, исполнительство, персоналии, педагогический компонент, методика и методология и т. д.). Данная разновекторность способствовала унификации понятия «Украинская академическая школа игры на народных инструментах», а научный арсенал скомпонован вокруг теории формирования исполнительского мастерства баяниста (аккордеониста) Н. Давыдова не имеет аналогов в отечественной и зарубежной музыкальной литературе и является новым словом в музыкальной педагогике.

Ключевые слова: баян, аккордеон, народные инструменты, диссертационное исследование, наука.

Summary. Dushniy A. Scientific Priorities commonplace bayan-accordion art in the context of Ukrainian academic school play folk instruments. The article investigates the formation of the scientific potential of Ukraine bayan-accordion based candidate (I. Alekseev, Y. Bay, R. Bezuglaya, M. Bulda, G. Golyka, A. Goncharov, V. Dorohin, S. Karas, A. Nyzhnyk, L. Pasichnyak, A. Chernoiivanenko etc.) and two doctoral (N. Davydov, A. Stashevskiy) dissertations which dates back to second half of the XX century. We conducted a chronological phenomenon of unification that has served affirmation of bayan-accordion both academic tools. Labor disclose various aspects of (creativity, doers, personnel, teaching component, method and methodology, etc.). This diversity contributed to unification of the concept of «Ukrainian academic school of playing the folk instruments» arsenal a scientific and conducts search around the theory formation performance mastery bayanist (accordionist) N. Davydov has no analogues in the national and foreign musical literature and is a new word in the music pedagogy.

Keywords: bayan, accordion, folk instruments, dissertation research, science.